

Αρχική σελίδα>Δικαστικές διαδικασίες>Αστικές υποθέσεις>Διεξαγωγή αποδείξεων Διεξαγωγή αποδείξεων

Σλοβακία

1 Βάρος της απόδειξης

1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Ο κανόνας σύμφωνα με τον οποίο το δικαστήριο διεξάγει την αποδεικτική διαδικασία κατά την ακροαματική διαδικασία (δηλ. κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση) προκύπτει από το άρθρο 48 παράγραφος 2 του Συντάγματος.

Αν αυτό κριθεί χρήσιμο, είναι δυνατόν να ζητηθεί η διεξαγωγή αποδείξεων από άλλο δικαστήριο ή η διεξαγωγή αποδείξεων εκτός της ακροαματικής διαδικασίας. Το δικαστήριο ενημερώνει γενικά τους διαδίκους για την εκτός της ακροαματικής διαδικασίας διεξαγωγή αποδείξεων 5 ημέρες νωρίτερα. Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να παρίστανται, όταν η διεξαγωγή αποδείξεων γίνεται μ' αυτόν τον τρόπο.

Οι διάδικοι υποχρεούνται να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία προς υποστήριξη των ισχυρισμών τους. Το δικαστήριο επιλέγει ποια απ' αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία θα λάβει υπόψη του.

Το δικαστήριο μπορεί επίσης, κατ' εξαίρεση, να λάβει υπόψη του αποδεικτικά στοιχεία διαφορετικά από αυτά που προτείνονται από τους διαδίκους, αν η συνεκτίμησή τους είναι απαραίτητη για τη λήψη απόφασης στην υπόθεση.

Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να ζητήσει τη συμπλήρωση ή την αναπαραγωγή των προσκομισθέντων αποδεικτικών στοιχείων ενώπιόν του.

1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την έκδοση απόφασης χωρίς ακροαματική διαδικασία, η διεξαγωγή αποδείξεων γίνεται κατ' εξαίρεση εκτός ακροαματικής διαδικασίας. Αυτό δεν σημαίνει ότι στις περιπτώσεις αυτές η αποδεικτική διαδικασία δεν διεξάγεται από το δικαστήριο, σημαίνει απλώς ότι η διεξαγωγή αποδείξεων δεν γίνεται κατά τη διάρκεια ακροαματικής διαδικασίας αλλά εκτός αυτής. Από ποιοτική άποψη, η διεξαγωγή αποδείξεων προσομοιάζει με τον έλεγχο γνησιότητας των απαιτήσεων.

Αυτές οι εξαιρετικές περιπτώσεις είναι οι εξής:

εξέταση της υπόθεσης επί της ουσίας, αν πρόκειται για απλή νομική εκτίμηση της υπόθεσης

οι πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων δεν αμφισβητούνται και η αξία της διαφοράς, εξαιρουμένων των παρεπόμενων αιτήσεων, δεν υπερβαίνει τα 2.000 ευρώ.

με συμφωνία των διαδίκων σε περίπτωση έκδοσης διαταγής πληρωμής, ερήμην διαταγής, απόφασης αναγνώρισης ή ανάκλησης της απαίτησης.

Επίσης, δεν είναι αναγκαίο να διατάσσεται ακρόαση σε διαδικασίες ελέγχου in abstracto σχετικά με θέματα καταναλωτών, όταν εκδίδεται ερήμην απόφαση υπέρ του καταναλωτή, σε διαφορές για θέματα καταπολέμησης των διακρίσεων, αν ο αιτών συναινεί, στις ατομικές διαφορές εργατικού δικαίου και στις αιτήσεις για προσωρινά μέτρα.

1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Για να εκτιμήσει τα αποδεικτικά στοιχεία, το δικαστήριο δεν περιορίζεται καταρχήν από κανέναν νομικό κανόνα που να του υπαγορεύει τον τρόπο με τον οποίο οφείλει να εκτιμήσει κάθε αποδεικτικό στοιχείο ως προς το αν είναι αληθές ή όχι. Εφαρμόζεται η αρχή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδεικτικών στοιχείων. Μόνο κατ' εξαίρεση ο νόμος επιβάλλει στο δικαστήριο ορισμένους περιορισμούς όσον αφορά την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων —για παράδειγμα, το δικαστήριο θεωρεί αποδεδειγμένο ένα γεγονός για το οποίο ο νόμος ορίζει μαχητό τεκμήριο, αν κατά τη διαδικασία δεν αποδειχθεί το αντίθετο (άρθρο 133 του Αστικού Κώδικα).

Το δικαστήριο δεσμεύεται από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεσμεύεται επίσης από τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου ως προς το αν συγκεκριμένος νομικός κανόνας αντίκειται στο Σύνταγμα, σε νόμο ή σε διεθνή σύμβαση που δεσμεύει τη Σλοβακική Δημοκρατία.

Το δικαστήριο δεσμεύεται επίσης από τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου ή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες. Το δικαστήριο δεσμεύεται ακόμη από τις αποφάσεις των αρμόδιων αρχών ως προς το αν έχει διαπραχθεί ποινικό αδίκημα, παράβαση ή άλλο διοικητικό αδίκημα που τιμωρείται βάσει συγκεκριμένης κανονιστικής ρύθμισης αντίθετα, το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από τις αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο της άμεσης διαδικασίας στον τόπο της παράβασης.

Κατά τα λοιπά, το δικαστήριο μπορεί να εκτιμήσει το ίδιο τα ζητήματα που πρέπει να κριθούν από άλλη αρχή. Ωστόσο, αν το σχετικό ζήτημα έχει ήδη κριθεί από την αρμόδια αρχή, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη την απόφαση αυτή και την ενσωματώνει στην αιτιολογική του έκθεση (ως προδικαστικό ζήτημα).

2 Διεξαγωγή αποδείξεων

2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;

Οι διάδικοι καλούνται να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία προς υποστήριξη των ισχυρισμών τους. Το δικαστήριο επιλέγει ποια από τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία θα συνεκτιμήσει. Το δικαστήριο μπορεί επίσης αυτεπαγγέλτως να λάβει υπόψη του αποδεικτικά στοιχεία προερχόμενα από δημόσια αρχεία και καταχωρίσεις, αν από τα εν λόγω αρχεία ή καταχωρίσεις φαίνεται να προκύπτει ότι οι πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων είναι αναληθείς άλλα αποδεικτικά στοιχεία δεν λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως.

Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει αυτεπαγγέλτως τη διεξαγωγή αποδείξεων για να διαπιστωθεί αν πληρούνται οι διαδικαστικές απαιτήσεις ή αν η προτεινόμενη απόφαση είναι εκτελεστή, ή για να προσδιορίσει διατάξεις αλλοδαπού δικαίου.

2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;

Το δικαστήριο προβαίνει στη διεξαγωγή αποδείξεων κατά την ακροαματική διαδικασία αν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη λήψη απόφασης χωρίς ακροαματική διαδικασία.

Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να διατυπώσουν την άποψή τους για τα προτεινόμενα αποδεικτικά στοιχεία και για όλα τα αποδεικτικά στοιχεία για τα οποία έχουν διεξαχθεί αποδείξεις.

2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;

Το δικαστήριο είναι ελεύθερο να σταθμίσει τα αποδεικτικά στοιχεία κατά την κρίση του, εξετάζοντας χωριστά κάθε αποδεικτικό στοιχείο και όλα τα αποδεικτικά στοιχεία μαζί, και λαμβάνει προσεκτικά υπόψη όλα όσα προέκυψαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Η αξιοπιστία κάθε αποδεικτικού στοιχείου για το οποίο διεξήχθησαν αποδείξεις μπορεί να αμφισβητηθεί, αν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.

Για το δευτεροβάθμιο ή το ακυρωτικό δικαστήριο ισχύουν ορισμένοι περιορισμοί στην ελεύθερη εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων, όταν το εν λόγω δικαστήριο δεν δεσμεύεται από τα πραγματικά περιστατικά που έχει διαπιστώσει το πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Αν και το συμπέρασμά του για τα πραγματικά περιστατικά μπορεί να είναι διαφορετικό, ωστόσο δεν μπορεί να αποκλίνει από την εκτίμηση συγκεκριμένου αποδεικτικού στοιχείου για το οποίο διεξήγαγε αποδείξεις το πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Συνεπώς, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν μπορεί να εκτιμήσει διαφορετικά τα αποδεικτικά στοιχεία για τα οποία διεξήγαγε αποδείξεις το πρωτοβάθμιο δικαστήριο εκτός αν διεξαγάγει το ίδιο νέα αποδεικτική διαδικασία για το εν λόγω αποδεικτικό στοιχείο. Ωστόσο, σε αντίθεση με το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, μπορεί να εκτιμήσει με διαφορετικό τρόπο αποδεικτικό στοιχείο για το οποίο το κατώτερο δικαστήριο διεξήγαγε αποδείξεις μέσω άλλου δικαστηρίου κατόπιν αιτήσεως διενέργειας της σχετικής διαδικαστικής πράξης.

2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;

Οποδήποτε μπορεί να βοηθήσει στην αποσαφήνιση της υπόθεσης και έχει αποκτηθεί με νόμιμο τρόπο, με τα προβλεπόμενα αποδεικτικά μέσα, μπορεί να χρησιμοποιεί ως απόδειξη. Τα διάφορα αποδεικτικά μέσα είναι η εξέταση των διαδίκων, η εξέταση μαρτύρων, τα έγγραφα, οι εκθέσεις πραγματογνωμόνων, οι καταθέσεις εμπειρογνομόνων και η αυτοψία. Αν ο τρόπος διεξαγωγής της απόδειξης δεν ορίζεται από τον νόμο, καθορίζεται από το δικαστήριο.

2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνωμόνων;

Ο μάρτυρας είναι πρόσωπο διαφορετικό από το δικαστήριο και τους διαδίκους το οποίο καταθέτει γεγονότα που έχει αντιληφθεί με τις δικές του αισθήσεις. Μάρτυρες μπορεί να είναι μόνο φυσικά πρόσωπα.

Στις υποθέσεις που εμπíπτουν στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, είναι συχνά απαραίτητο να γίνει τεχνική αξιολόγηση των γεγονότων που αποτελούν την πραγματολογική βάση της απόφασης επί της ουσίας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, αν η απόφαση επί της ουσίας εξαρτάται από την εκτίμηση γεγονότων που απαιτούν ειδικές γνώσεις, το δικαστήριο ορίζει πραγματογνώμονα. Σε μια τέτοια περίπτωση, το δικαστήριο οφείλει να ορίσει πραγματογνώμονα ακόμη και αν ο δικαστής έχει ειδικές γνώσεις που θα του επέτρεπαν να προβεί σε τεχνική αξιολόγηση του αντικείμενου της διαδικασίας. Αυτές οι γνώσεις δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την αντικειμενική διαπίστωση των γεγονότων από κάποιον που δεν έχει σχέση με την αρχή η οποία θα αποφασίσει γι' αυτά.

Το κύριο καθήκον του δικαστηρίου είναι να διατυπώσει σωστά τα ερωτήματα προς τον πραγματογνώμονα. Το δικαστήριο πρέπει να υποβάλει στον πραγματογνώμονα ερωτήματα που αφορούν αποκλειστικά και μόνο πραγματικά περιστατικά και να αποφύγει ζητήματα που σχετίζονται με τη νομική εκτίμηση του αντικείμενου της πραγματογνωμοσύνης.

Η έκθεση του πραγματογνώμονα μπορεί επίσης να αποσταλεί προς επανεξέταση σε άλλον πραγματογνώμονα, σε επιστημονικό ινστιτούτο ή σε άλλο ίδρυμα. Πρόκειται, στην περίπτωση αυτή, για πραγματογνωμοσύνη με αντικείμενο την επαλήθευση της προηγηθείσας πραγματογνωμοσύνης. Στην πράξη, γίνεται μερικές φορές λόγος για πραγματογνωμοσύνη ελέγχου. Το δικαστήριο εκτιμά την πραγματογνωμοσύνη όπως κάθε άλλο αποδεικτικό στοιχείο.

2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;

Το δικαστήριο εκτιμά τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία κρίνοντας αν είναι αξιόπιστα και αληθή. Το δικαστήριο δεν υπόκειται σε νομικούς περιορισμούς όσον αφορά την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων: ισχύει η αρχή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδεικτικών στοιχείων. Ωστόσο, η εκτίμηση του δικαστηρίου δεν μπορεί να είναι αυθαίρετη το δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη του όλα όσα προέκυψαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Το δικαστήριο πρέπει να σεβαστεί αυτά τα γεγονότα και να καθορίσει σωστά τη σχέση μεταξύ τους. Για τον σκοπό αυτόν, το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από καμία σειρά σπουδαιότητας ή αποδεικτικής ισχύος των διαφόρων αποδεικτικών στοιχείων.

2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;

Στις υποθέσεις στις οποίες μπορεί να κινηθεί διαδικασία αυτεπαγγέλτως, καθώς και σε διαδικασίες που αφορούν την άδεια σύναψης γάμου, την αναγνώριση ή την άρνηση της πατρότητας, τη δυνατότητα υιοθεσίας, την υιοθεσία ή στις υποθέσεις που αφορούν το εμπορικό μητρώο, το δικαστήριο υποχρεούται να προβεί και στις άλλες διαδικαστικές ενέργειες που απαιτούνται για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, ακόμη και αν οι διάδικοι δεν έχουν υποβάλει σχετικό αίτημα.

2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;

Κάθε φυσικό πρόσωπο, αν κλητευθεί από το δικαστήριο, υποχρεούται να προσέλθει και να καταθέσει ως μάρτυρας (άρθρο 196 παράγραφος 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Ο μάρτυρας πρέπει να πει την αλήθεια και να μην αποκρύψει τίποτε. Το δικαστήριο οφείλει να ενημερώσει τον μάρτυρα για τις ποινικές συνέπειες της ψευδομαρτυρίας και για το δικαίωμά του να αρνηθεί να καταθέσει.

2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;

Ο μάρτυρας μπορεί να αρνηθεί να καταθέσει μόνο αν αυτό συνεπάγεται για τον ίδιο ή για τους συγγενείς του τον κίνδυνο ποινικής δίωξης το δικαστήριο κρίνει, κατά τη διακριτική του ευχέρεια, αν η άρνηση του μάρτυρα να καταθέσει είναι νόμιμη. Ο μάρτυρας μπορεί επίσης να αρνηθεί να καταθέσει αν, με την κατάθεσή του, θα αποκάλυπτε μυστικά ή πληροφορίες που του δόθηκαν προφορικά ή γραπτά ως πρόσωπο που ασκεί ποινική αποστολή, υπό τον όρο να σεβαστεί τον εμπιστευτικό χαρακτήρα τους.

2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;

Η νομιμότητα της άρνησης του μάρτυρα να καταθέσει είναι στην κρίση του δικαστηρίου. Η απόφαση του δικαστηρίου δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο. Αν, παρά την απόφαση του δικαστηρίου, ο μάρτυρας αρνείται να καταθέσει, το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει πειθαρχικό πρόστιμο.

2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;

Στις αστικές διαδικασίες το δικαστήριο πρέπει πάντα να ακούει ως διάδικο και όχι ως μάρτυρα τον νόμιμο εκπρόσωπο οργανισμού που συμμετέχει στη διαδικασία (άρθρο 185 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδίκων κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποίους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;

Στην αρχή της ακρόασης του μάρτυρα το δικαστήριο πρέπει να επαληθεύσει την ταυτότητά του και τη σχέση του με τους διαδίκους. Ο μάρτυρας πρέπει επίσης να ενημερωθεί για τη σημασία της μαρτυρίας του, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, για τις ποινικές συνέπειες της ψευδομαρτυρίας και για το δικαίωμά του να λάβει αποζημίωση για την κατάθεσή του.

Το δικαστήριο καλεί τον μάρτυρα να περιγράψει με συνεκτικό τρόπο όλα όσα γνωρίζει σχετικά με το θέμα της ακρόασης. Στη συνέχεια, του υποβάλει τις αναγκαίες ερωτήσεις για να συμπληρώσει και να διευκρινίσει τη μαρτυρία του.

Όσον αφορά τις ερωτήσεις που τίθενται στον μάρτυρα, πρέπει να σημειωθεί ότι οι παραπλανητικές και μεροληπτικές ερωτήσεις είναι απαράδεκτες. Αν τεθούν από τους διαδίκους ή από πραγματογνώμονα ερωτήσεις αυτού του είδους ή ερωτήσεις άνευ σημασίας για την εκτίμηση της υπόθεσης, ο πρόεδρος του δικαστηρίου μπορεί να τις απορρίψει. Επιβεβαιώνει το απαράδεκτο με διάταξη η οποία δεν κοινοποιείται και δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο. Η εν λόγω διάταξη καταγράφεται απλώς στα πρακτικά της ακροαματικής διαδικασίας.

Το δικαστήριο μπορεί, με τη συναίνεση των διαδίκων, να πραγματοποιήσει ακρόαση με βιντεοδιάσκεψη ή με οποιαδήποτε άλλη τεχνολογία επικοινωνίας.

3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;

Υπενθυμίζεται ότι το δικαστήριο δεν υπόκειται σε κανέναν νομικό περιορισμό όσον αφορά την εκτίμηση του ενός ή του άλλου αποδεικτικού στοιχείου: πρόκειται για την αρχή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδεικτικών στοιχείων, που προβλέπεται στο άρθρο 191 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδίκων;

Το δικαστήριο εκτιμά διεξοδικά τις ενέργειες των διαδίκων, των εκπροσώπων τους και των άλλων μερών της διαδικασίας εξετάζοντας το περιεχόμενό τους και όχι τον χαρακτηρισμό τους. Οι πράξεις των διαδίκων αντιμετωπίζονται σύμφωνα με την αρχή της απουσίας τυπικότητας. Οι διάδικοι είναι απόλυτα ελεύθεροι να προβούν γραπτά ή προφορικά σε διαδικαστική πράξη (να εκφράσουν τη βούλησή τους), η οποία καταγράφεται σε πρακτικά, πράγμα που έχει τα ίδια νομικά αποτελέσματα, υπό την προϋπόθεση ότι η ενέργειά τους είναι σαφής και δεν αφήνει καμία αμφιβολία για την πραγματική τους βούληση.

Τελευταία επικαιροποίηση: 22/04/2022

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.